

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

Paul Gauguin

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
BOSZ Szymanik i wspólnicy spółka jawna
38-722 Olszanica 311
Biuro/Office: ul. Przemysłowa 14, 38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

MALARSTWO ŚWIATOWE

WORLD PAINTING

Paul Gauguin

Awanturnicze życie **Paula Gauguina** (1848–1903) mogłoby być kanwą niejednej przygodowej powieści. Wychowywany w Limie w wpływowych krewnych, opływał w dostatki, których po powrocie do Francji nie brakowało mu aż tak, jak peruwiańskiej egzotyki. W Orleanie z najbliższą rodziną wytrzymał zaledwie dziesięć lat, gdy w pogoni za utraconym barwnym życiem zakrętował się na statek handlowy, następnie na statek marynarki wojennej. Żadna z tych profesji nie zadowoliła żądnego przygód młodzieńca. Wrócił do Francji i rozpoczął karierę maklera giełdowego. Praca w szaleńczym niemal stresie w okresach między hossą a bessą na pewien czas zaspokoila żądzę przygód i przytłumiła emocje. Paul Gauguin ustatkował się, założył rodzinę i wiódł dostatnie, burżuazyjne życie u boku wyemancypowanej małżonki. Krach, jaki przetoczył się przez europejskie rynki w 1883 roku, stanowił impuls, który zaważył na losach malarstwa. Paul Gauguin porzucił dom maklerski i postanowił skupić się wyłącznie na twórczości artystycznej. Pierwsze obrazy nie spotkały się jednak z nadmierną przychylnością publiczności, krytyki i marszandów. Aby załatać dziury w budżecie domowym, artysta imał się rozmaitych zajęć pod różnymi szerokościami geograficznymi – był w Danii, na Martynice, w Panamie. W poszukiwaniu swojego miejsca na ziemi osiadł w Pont-Aven, gdzie razem z innymi malarzami – w tym z Władysławem Ślewińskim – utworzył kolonię artystyczną inspirującą się okolicznymi pejzażami i obyczajem miejscowej ludności. Grupa malarzy, której niekwestionowanym liderem teoretykiem był Paul Gauguin, przeszła do historii sztuki jako szkoła Pont-Aven. Malarstwo tej grupy istotnie nosi pewne wspólne, łatwo rozpoznawalne cechy: syntetyzm i cloisonizm – uproszczenie form i operowanie czystymi barwami

oddzielonymi od siebie ciemnym konturem wyraźniej kreski. Myślenie o kompozycji jako symbolu, a nie odzwierciedleniu rzeczywistości, otworło drogę kolejnym następującym nurtom w malarstwie – symbolizmowi i fowizmowi. Z tego czasu pochodzą *Żółty Chrystus*, *Bretońska wieśniaczka* i wiele innych dzieł inspirowanych lokalnym folklorem. W 1888 roku malarz przeniósł się na parę tygodni do Prowansji, gdzie usiłował stworzyć słynną Pracownię Południa w Arles. Z tym okresem twórczości wiąże się zazwyczaj *Arleżjanki (Mistral)* czy *Praczkę*. Kłótnia z Vincentem van Goghem przyspieszyła decyzję o wyjeździe na północ kraju.

W 1891 roku Paul Gauguin po raz pierwszy wybrał się na Polinezję Francuską i po dwóch miesiącach podróży osiadł, jak się zdawało, na dłużej na Tahiti. Jego modelką została młodsza o trzydzieści lat Teha'amana. Występuje ona na większości obrazów namalowanych w latach 1891–1893.

Wiosną 1893 roku Paul Gauguin na krótko powrócił do Francji. Osiadł w Marsylii, gdzie wynajął pracownię i sumiennie przygotowywał się do zaplanowanej na koniec roku wystawy w galerii Paula Duranda-Ruela. Wystawa istotnie się odbyła, zaprezentowano na niej publiczności nie tylko płótna artysty, ale także jego rzeźby i ceramikę – nie przyniosła jednak spektakularnego sukcesu ani wyraźnej poprawy sytuacji materialnej malarza. Zniechęcony Gauguin wyjechał raz jeszcze do Pont-Aven, lecz pozycji lidera w kolonii malarzy nie udało mu się już odzyskać. Trudne w odbiorze współczesnych obrazy, grubiański sposób bycia oraz niemaskowany niczym związek z młodą dziewczyną z Jawy nie przysparzały artyście zwolenników. Ostatecznie w 1895 roku ponownie opuścił Francję i wyjechał na Tahiti. Poświęcił się malarstwu, rzeźbie, pisarstwu i uwodzeniu

tubylczych kobiet. Uczciwie trzeba przyznać, że jednocześnie aktywnie zaangażował się w obronę praw rdzennej ludności, za co został ukarany wyrokiem gubernatora kolonii.

Najbardziej charakterystyczne cechy malarstwa Paula Gauguina zostały już wspomniane: wzorowana na prymitywistach uproszczona gama barwna, gruba kreska konturu naśladowująca technikę witrażu, maksymalne uproszczenie kompozycji. Na przekór impresjonistom, z których grona najwyższej cenili Camille'a Pissarra, Pierre'a Puvisa de Chavannesa i Paula Cézanne'a (o ile tych dwóch ostatnich artystów można bez wątpliwości zaliczyć do grona impresjonistów), Paul Gauguin zerwał z dziewiętnastowiecznym rygoryzmem światłocienia i perspektywy. Prace malarza oświetlone są równomiernie, świetliste z powodu odpowiednio dobranych pigmentów, kładzionych dość płasko, bez zniuansowania partii rozświetlonych i zacienionych. Czysta barwa, czyste równomierne światło, prostota kompozycji i podejmowanych tematów. O ile w życiu prywatnym trudno posądzać artystę o konsekwencję, o tyle w twórczości twardo obstawał przy swoim widzeniu świata.

Portret Madeleine Bernard
Portrait of Madeleine Bernard
1888
olej na płótnie / oil on canvas
72 × 58 cm

Nocna kawiarnia w Arles
Night Café in Arles
1888
olej na płótnie jutowym /
oil on jute canvas
73 × 92 cm

Autoportret z portretem Bernarda
Self-portrait with Portrait of Bernard
1888
olej na płótnie / oil on canvas
45 × 55 cm

Pod pandanem

Under the Pandanus

1891

olej na płótnie /

oil on canvas

67 × 90 cm

Dzień Boga

Day of the God

[*Mahana no atua*]

1894

olej na płótnie Inianym /

oil on linen canvas

68 × 91 cm

Zdrowaś Maryjo

Hail Mary

[*Ja Orana Maria*]

1891

olej na płótnie / oil on canvas

113,7 × 87,6 cm

Korci na pastwisku
Tahitian Landscape
1892
olej na płótnie /
oil on canvas
64,5 × 47,5 cm

Dlaczego jesteś zła?
Why Are You Angry?
1896
olej na płótnie jutowym /
oil on jute canvas
95,3 × 130,6 cm

Na zbiorach mango
The Mango Trees, Martinique
1887
olej na płótnie /
oil on canvas
89 × 116 cm

Kiedy wyjdiesz za mąż?

When Will You Marry?

1892

olej na płótnie / oil on canvas

101 x 77 cm

Kobieta z owocem

Woman Holding a Fruit (Where Are You Going?)

[*Eu haere ia oe*]

1893

olej na płótnie / oil on canvas

92,5 x 73,5 cm

Krajobraz ze świnią i z koniem

Landscape, La Dominique

[Hiva Oa]

1903

olej na płótnie / oil on canvas

75 x 65 cm

Biały koń

The White Horse

1898

olej na płótnie / oil on canvas

140,5 x 92 cm

Paul Gauguin, one of the top ten best-selling artists at auctions, lived intensely, though not always comfortably. The wild array of sudden twists and turns in his career could serve as inspiration for many an adventure novel. As a man he was fickle in his feelings and interests, but as a painter he showed admirable consistency on the way to his chosen goal. His private life was often determined by fate, but his artistic path was consciously shaped by Gauguin himself. Either way, both the painter's lifestyle and his art exuded a scent of sensation for his contemporaries.

Paul Gauguin, malarz z pierwszej dziesiątki twórców, których obrazy najlepiej sprzedają się na aukcjach, żył intensywnie, choć nie zawsze dostatnio. Zbiór nagłych zwrotów jego kariery mógłby posłużyć za inspirację niejednej przygodowej powieści. Jako człowiek był niestały w uczuciach i zainteresowaniach, ale jako malarz wykazywał się podziwu godną konsekwencją w drodze do upatrzonego celu. O jego prywatnym życiu często przesądzał los, lecz artystyczną ścieżkę Paul Gauguin kształtował świadomie sam. Tak czy inaczej, zarówno tryb życia malarza, jak i jego sztuka miały dla jemu współczesnych posmak sensacji.